

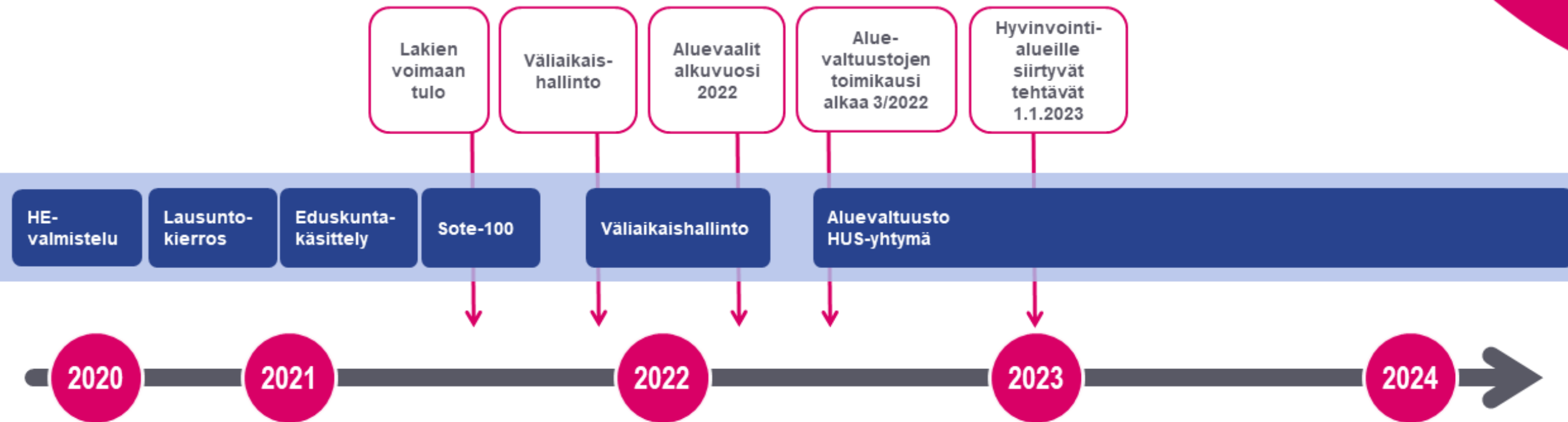
Ajankohtaista aikuissosiaalityön ja toimeentulotuen verkostolle

Henna Leppämäki
Ritva Liukonen

1.2.2022

Sote-uudistuksen aikataulu 2020-2024

Palvelujen
kehittäminen

Tulevaisuuden sote-keskus -ohjelman kehittämishankkeet 2020–2023

RRF-hankkeet 2022–2025

Rakennemuutostusta koskevat kehittämishankkeet 2020–2021

Muut kehittämishankkeet 2020–2022

Sote-uudistus

KOTOUTUMISEN EDISTÄMINEN SOSIAALIHUOLLON TEHTÄVÄNÄ

- Nykyisin sosiaali- ja terveydenhuollolla on merkittävä rooli kotoutumista edistävissä toimissa erityisesti työvoiman ulkopuolella olevien kotoutujien, perheiden, kv-suojelua saavien ja alaikäisenä ilman huoltajaa tulleiden osalta
- Sosiaali- ja terveystalveluiden siirtyessä hyvinvointialueiden järjestettäväksi, on eri toimijoiden vastuista kotoutumisen edistämässä säädettävä tarkemmin
- Kotoutujissa on runsaasti erityistä tukea tarvitsevia ja haavoittuvia asiakkaita, joiden palveluiden saanti tulee turvata muutosvaiheessa
- Kysymys on mittaluokaltaan merkittävä, koska esim. pakolaistilanne voi eskaloitua hyvinkin nopeasti ja ennakoimattomasti. Palvelujärjestelmän tulee pystyä vastaamaan nopeisiin muutoksiin.

KOTOUTUMISEN EDISTÄMINEN SOSIAALIHUOLLON TEHTÄVÄNÄ

- alaikäisten asumisen ja huolenpidon järjestäminen -> perheryhmäkotien siirtymisestä sosiaalihuollon vastuulle on pääosin yhteisymmärrys
- pakolaisten vastaanotto ja kuntapaikoista päättäminen -> säädettävä tarkemmin sosiaalihuollon tehtävistä ja hyvinvointialueen roolista
- työvoiman ulkopuolella olevien henkilöiden palvelutarpeiden kokonaisarviointi ja siihen liittyvä tiedonvaihto ja -hallinta -> mistä asiakastiedosta puhutaan ja kenellä sitä on oikeus käsitellä? Sosiaalihuollon rooli alkuvaiheiden tarpeiden arvioinnissa erityisesti keskeinen toimeentulotukea saavien osalta
- Henkilöstön jakautuminen kuntiin jäävien kotoutumispalveluiden ja hyvinvointialueiden välillä keskeinen kysymys
- Hyvinvointialueiden toiminnan suunnittelussa tulee huomioida myös alkuvaiheen kotoutujien tarpeet ja ammatillinen erityisosaaminen

TYÖLLISYYDEN HOITO JA SOSIAALIHUOLTO

- Laki kuntouttavasta työtoiminnasta edellyttää monialaista toimintaa. Jos henkilö ei työ- ja toimintakykynsä asettamien rajoitusten vuoksi voi osallistua julkisiin työvoimapalveluihin tai työhön, aktivointisuunnitelmaan tulee sisältyä kuntouttava työtoiminta tai erityislakien mukaisesti sellaisia sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluja, jotka parantavat henkilön työ- ja toimintakykyä. Kuntouttava työtoiminta on sosiaalihuollon palvelu, jonka järjestämismvastuu siirtyy muiden sote-palveluiden tavoin hyvinvointialueen järjestämismvastuulle 1.1.2023 lukien.
- Myös monialaiseen työllistymistä edistävään yhteispalveluun kuuluvat aiemmin kunnan vastuulla olleet tehtävät siirtyvät samaan aikaan hyvinvointialueen järjestämismvastuulle. Työ- ja elinkeinoministeriössä on valmisteilla muutoksia Työlakiin ja lakimuutos tulee kommentoille tänä keväänä. Jatkossa toimijat tulevat olemaan työvoimaviranomainen, Kela ja hyvinvointialue.
- Kokonaisuuteen liittyviä kysymyksiä on paljon ja niitä ollaan kokoamassa sote-uudistuksen UKK-sivustolle

VAMMAISTEN TYÖTOIMINTA

- Tavoitteena lisätä osatyökykyisten ja vaikeasti työllistyvien osallistumista työmarkkinoille, ja että vammaiset henkilöt saisivat tekemästään työstä kohtuullisen korvauksen
- Henkilön palvelun/tuen saamista määrittelee työ- ja toimintakyky
- Palvelusta säädetään lähtökohtaisesti sosiaalihuoltolaissa
  - Laki kehitysvammaisten erityishuollosta ja siihen liittyvä asetus kumotaan
- Valmistelu virkavalmisteluna
- Tavoitteena saada luonnos lausunnoille keväällä 2022, HE eduskuntaan syksyllä 2022 ja voimaan 1.1.2023

Lisätietoja hallitussihteerini Liisa Holopainen

TOIMEENTULOTUKILAIN UUDISTAMINEN

Toimeentulotukilain uudistaminen

- Toimeentulotukea uudistavan työryhmän (28.5.2020 – 31.5.2021) loppumietinnössä hahmoteltiin lainsäädäntöön, toimeenpanoon ja muiden hankkeiden yhteydessä tehtäviä muutoksia. Mietintö oli lausunnoilla ja lausuntoyhteenvedo on julkaistu hankeikkunaan
- Työssä edetään nykymallin kehittämisen kautta siten, että pyritään parantamaan erityisesti heikoimmassa asemassa olevien asiakkaiden saamaa tukea Kelan ja sosiaalihuollon yhteistyöllä
  - Painopiste yhteistyön mahdollistavissa ehdotuksissa
  - Lain kokonaisuuteen tehdään selkeytystä
- Työtä jatketaan sosiaali- ja terveysministeriössä virkatyönä tiiviissä yhteistyössä asiantuntijoiden kanssa.
- Tavoitteena saada luonnos lausunnoille keväällä 2022, HE eduskuntaan syksyllä 2022 ja voimaan pääosin 1.1.2023

Lisätietoja

Neuvotteleva virkamies Susanna Rahkonen, erityisasiantuntija Ritva Liukonen ja lakimies Katariina Rainio

SOSIAALISEN LUOTOTUKSEN VALTAKUNNALLISTAMINEN

- Selvitys valtakunnallistamisen edellytyksistä on julkaistu syyskuussa
- Lainsäädännön uudistaminen on käynnissä. Uudistamisen lähtökohtana on sosiaalisen luototuksen säilyminen sosiaalihuoltoon kuuluvana luotonantona, jota tulisi olla saatavilla kaikilla hyvinvointialueilla
- Esityksellä budjettivaikutuksia
- Tavoitteena saada luonnos lausunnoille keväällä 2022, HE eduskuntaan syksyllä 2022 ja voimaan pääosin 1.1.2023, mutta mahdollistaen toimeenpanon porrasteisen aloittamisen eri alueiden tarpeet huomioiden.

Lisätietoja

Erityisasiantuntija Ritva Liukonen ja lakimies Katariina Rainio

Ajankohtaista sotu-komiteasta

- Komitealle valmistellaan jaostoissa ratkaisuehdotuksia ongelmaraporteissa esiin nousseisiin ongelmakokonaisuuksiin
- Tavoitteena välimietintö vuoden 2022 lopussa
- Vaihtoehtoisten sosiaaliturva mallien (esimerkiksi perustulo, negatiivinen tulovero ja perustili) selvitystyö on myös käynnissä, mutta samalla varaudutaan vahvasti siihen, että syyperusteinen sosiaaliturvamalli jatkuu
- Sosiaalihuollon toiminnan kannalta kiinnostava kokonaisuus on palveluiden ja etuuksien yhteensovittamisen ongelmakokonaisuus, jossa haetaan useamman jaoston yhteistyöllä ehdotuksia. Pitkälti kyse on ns. työkyvyttömiä työttömien tai toimeentulotuen näkökulmasta pitkään tulottomana olevien henkilöiden ryhmästä

SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON PALVELUJEN KÄYTTÄJIEN ITSEMÄÄRÄÄMISOIKEUS (IMO- KOKONAISUUS)

STM jatkaa parhaillaan asiakkaiden ja potilaiden itsemääräämisoikeutta koskevan lainsäädännön valmistelua.

- Itsemääräämisoikeutta vahvistetaan kehittämällä pitkäjänteisesti **lainsäädäntöä** ja **toimintatapoja**, jotta asiakkaan ja potilaan osallisuus lisääntyy ja rajoitustoimenpiteiden käyttö vähenee.
- [Asiakkaan ja potilaan itsemääräämisoikeuden vahvistaminen etenee – seurantaryhmä asetettu valmistelun tueksi - Sosiaali- ja terveysministeriö \(stm.fi\)](https://stm.fi)

Lainsäädännön valmistelu vaiheistetaan, koska asiakokonaisuus on hyvin laaja.

- Tällä hallituskaudella on tarkoitus parantaa **tahdosta riippumattoman lääkityksen** oikeussuojakeinoja (tahdosta riippumaton psykiatrinen hoito) sekä tehdä välttämättömät muutokset nykyisen **kehitysvammalain** itsemääräämisoikeuden vahvistamista ja perusoikeuksien rajoittamista koskevaan sääntelyyn.
- Hallituksen esitys liittyy osaltaan vammaispalvelulainsäädännön kokonaisuudistukseen.
- Esitykset on tarkoitus antaa eduskunnalle tämän vuoden aikana.

Lisätietoja hallitusneuvos Kirsi Ruuhonen.

MIELENTERVEYS- JA PÄIHDEPALVELULAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN

- Tavoitteena parantaa palveluja, niiden saatavuutta ja saavutettavuutta, yhteensopivuutta ja jatkuvuutta
- Turvataan palvelujen kokonaisuus ja siten vähennetään tahdosta riippumattoman hoidon käyttöä
- Tavoitteena integroida mielenterveys- ja päihdepalvelut paremmin osaksi muuta sosiaali- ja terveydenhuoltoa.
  - säädetään palveluista lähtökohtaisesti sosiaalihuolto- ja terveydenhuoltolaeissa
- Valmistelu virkavalmisteluna aiemman työryhmävalmistelun ja selvitysten pohjalta
- Tavoitteena saada luonnos lausunnoille keväällä 2022, HE eduskuntaan syksyllä 2022 ja voimaan 1.1.2023

Lisätietoja hallitussihteeri Anu Kangasjärvi,

lääkintöneuvos Helena Vormo, sosiaalineuvos Virva Juurikkala

SOTE –TIEDONHALLINTASÄÄDÖSTEN UUDISTAMINEN

- Tiedonhallintaa koskevia säädöksiä on nykyisin useissa eri laeissa, jolloin kokonaiskuvan muodostaminen sekä eri lakien soveltaminen on vaikeaa
  - Nykyisten säädösten puutteisiin ovat kiinnittäneet huomioita laillisuusvalvojat, eduskunta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunantajat
- Tavoitteena yhtenäinen laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä "*Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä*"
  - Yhdistettävät lait: asiakastietolaki, potilasasiakirja-asetus ja laki sosiaalihuollon asiakirjoista sekä asiakas- ja potilaslakeihin sisältyvä tiedonhallinnan sääntely
- Laaja kokonaisuus, joten kehittäminen jakautuu useammalle hallituskaudelle
  - Ensimmäisen vaiheen HE tavoitteena antaa eduskuntaan syyskuussa 2022
    - Lausuntokierros 1-3/2022
  - Seuraavissa vaiheissa mm. soten yhteiset asiakirjat ja tiedonvaihto soten ja muiden toimialojen välillä monialaisessa yhteistyössä sekä uuteen teknologiaan liittyvä sääntely (tekoäly ym.)

Uudistuksen keskeiset sisällöt ensimmäisessä vaiheessa (2020-2023)

- Keskeisten säädösten kokoaminen yhteen lakiin ja yhtenäistäminen
- Asiakastietojen käsittelyn vaatimusten yhtenäistäminen
  - asiakastietojen käsittelyn "perusvaatimukset" , rekisterinpito ja rekisterit
  - asiakastietojen luovuttaminen
- Asiakasasiakirjojen käsittelyä koskevan sääntelyn yhtenäistäminen sekä potilasasiakirjoja koskevan sääntelyn vieminen laintasoiseksi
  - asiakirjojen sääntelyn puutteiden korjaaminen: toimintansa päättäneiden palveluntuottajien rekisterinpito, sosiaalihuollossa syntyvien potilastietojen käsittely
- Tietojärjestelmiä ja tietoturvaa koskeva sääntely
  - Jatkokehitystä asiakastietolain säädöksille

Lisätietoja: Erityisasiantuntija Anna Kärkkäinen; Hallitusneuvos Joni Komulainen

IKÄÄNTYNEIDEN PALVELUJEN UUDISTUKSEN II-VAIHE

- Hallituksen esitys eduskuntaan 9.12.2021
- Uudistuksen päätavoitteet:
  - iäkkäiden kotihoidon turvaaminen
    - iäkkäiden saatava palvelutarpeitaan vastaavat palvelut
    - henkilöstön riittävyys varmistettava (pito- ja vetovoimatekijöitä vahvistavia keinoja muun ohjauksen lisäksi myös lakiin)
  - Kotihoidon ja ympärivuorokautisen hoidon väliin joustavia asumis- ja palvelukokonaisuuksia
    - muutoksia shl:n asumispalveluihin (terminologia muuttuu, sisältö tarkentuu)
    - Yöaikaan tehtävät kotikäynnit (laajeneva palvelu)
    - Turva-auttamispalvelu (uusi sosiaalipalvelu)
- Muutettavat lait sosiaalihuoltolaki ja vanhuspalvelulaki (+ tekniset muutokset asiakasmaksulakiin ja yksityisten sos.palvelujen sääntelyyn)
- Voimaantulo 1.1.2023-

- Lisätietoja:

hallitusneuvos Jaana Huhta ja neuvotteleva virkamies Satu Karppanen

stm.fi ›
@STM_Uutiset ›

Kiitos!

